

เท่าเดิม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๙๘๕. “เพื่อ”

พระอรหันต์เวลาไม่สบาย เป็นไข้หรือกินยา จะมีอาการเพื่อ ไม่ได้สติจากอาการของร่างกายไหมคะ

ตอบ : ไม่รู้ ถ้าจะถามเรื่องพระอรหันต์ เราจะรู้ได้อย่างไรละ

ไฉนมันสมควรอย่างไร ถามเรื่องพระอรหันต์ แล้วก็ควรรู้ตอบเขาไป

ฉะนั้น พระอรหันต์เวลาไม่สบาย เป็นไข้หรือกินยา จะมีอาการเพื่อ ไม่ได้สติจากอาการของร่างกายไหมคะ

ตัวอย่างนะ เวลาหลวงตาพระมหาบัว พวกเราเชื่อกันว่าท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านเจ็บไข้ได้ป่วยมาตลอด ท่านเข้าโรงพยาบาล หมอพาไปรักษา นั่นนะ จบแค่นั้นนะ เราก็เห็นๆ กันอยู่แล้ว ถ่ายทอดสดอยู่ตลอดเวลา นั่นละพระอรหันต์ เจ็บไข้ได้ป่วย ไม่อ้อเฮอะ ไม่อ้อเลอะ ไม่อ่อนแอ เพราะอะไร

เพราะเป็นธรรมทายาท เป็นบุคคลตัวอย่าง จิตใจเข้มแข็ง ไม่ให้กิเลสมันชี้หัว ไม่มีมารยาสาไถย ไม่หลอกลวงชาวบ้าน จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๘๖. เรื่อง “สงสัยในการภาวนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อก่อน ผมมีข้อสงสัยในการภาวนาดังนี้

๑. ในการภาวนา กระผมมีความเห็นว่า เมื่อจิตไปกระทบหรือสัมผัสเข้ากับรูปหรือภาพที่ปรากฏขึ้นอยู่ภายในใจ มันจึงทำให้เกิดเป็นความรู้เห็นขึ้นมา และเราก็อาศัยสิ่งที่รู้เห็นขึ้นมา

ทำการปรุงแต่งต่อไป หรือก็คือความรู้หรือความคิดที่ปรากฏขึ้นมา นั้นเกิดจากข้อมูลหรือความเห็น ๒ อย่างมันสัมผัสกัน มันจึงทำให้เกิดความรู้ความเห็นขึ้นมา ดังนั้น ความเห็นของผมนี่ถูกหรือผิดประการใด กราบหลวงพ่อช่วยแนะนำด้วยครับ

๒. กระผมมีความสงสัยว่า ตัวปฏิสนธิวิญญานน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นแรกที่ผุดขึ้นมา แล้วมันก็ไปกระทบสัมผัสกับสิ่งที่รู้อยู่ในใจ แล้วเกิดอาการอื่นๆ สืบเนื่องต่อไป ดังนั้น ความเห็นของกระผมผิดถูกประการใด ขอหลวงพ่อเมตตาอธิบายด้วยครับ

ตอบ : ความรู้ความเห็นของบุคคลมันมีมากมาย เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติใหม่ หลวงตาพระมหาบัวท่านสอนไว้ว่า การปฏิบัติยากอยู่ ๒ คราว คราวเริ่มต้นนี้

เพราะคราวเริ่มต้นนี้เราเป็นปุถุชน ปุถุชนคือคนนอก เป็นฆราวาสหรือเป็นมนุษย์ แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จากปุถุชนเป็นกัลยาณชน จากกัลยาณชนถ้ามีความสามารถจะยกขึ้นเป็นอริยบุคคลขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๒ ขั้นที่ ๓ ขั้นที่ ๔ คือบุคคล ๔ คู่ ถ้าบุคคล ๔ คู่ ความลึก ความตื้น ความแตกต่างกัน มันก็เป็นเฉพาะบุคคลคนนั้น

ถ้าบุคคลคนนั้นนะ แล้วมันก็บวกกับจิตนิสัย หรือกิเลสต้นหาความทะยานอยากในหัวใจของคนที่มีมันแตกต่างกันไป สติปัญญาของคนมันถึงได้แตกต่างกันไปแล้วแต่จะแตกแขนงไปโดยจิตนิสัย โดยอำนาจวาสนา โดยบุญและบาปของแต่ละบุคคล ฉะนั้น เวลามันจะหยาบ มันจะละเอียด มันก็เฉพาะบุคคลคนนั้น ถ้าบุคคลคนนั้นทำสิ่งใดแล้วมันเป็นผลดีขึ้นมา มันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก

เช่น เริ่มต้นก่อนปฏิบัติทุกข์เกือบตาย พอมันสงบขึ้นมา ก็มีมีความสุข แล้วถ้าคนไม่มีวาสนามันก็ติดสุขนั้นไง เขาเรียกติดสมาธิ ติดสุขๆ มันนี้กว่าความสุขนั้นเป็นที่ถึงเป้าหมายของการประพฤติปฏิบัติ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราบอก มันไม่ใช่ เพราะมันต้องมีเหตุมีผล

ปุถุชนคนหนามันหนาไปด้วยอะไร มันหนาไปด้วยกิเลสต้นหาความทะยานอยาก ถ้ามันหนาไปด้วยกิเลสต้นหาความทะยานอยาก ต้นหาความทะยานอยากมันมีตั้งหลายระดับ

ระดับอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด อย่างความประณีต มันมีแตกต่างกันไปแล้วแต่
กิเลสหยาบ ละเอียด กลาง แตกต่างกันไป

ฉะนั้น เวลาความรู้ความเห็น ถ้าเป็นความรู้ความเห็นเป็นสติปัญญาของเรา มันก็เป็น
สติปัญญาของเรา ถ้าเป็นสติปัญญาของเรา จะมีความรู้ความเห็นอย่างไรขึ้นมา นี่มันการ
ฝึกหัด การฝึกหัดจะบอกว่าผิด มันเป็นไปได้

ส่วนใหญ่ใครถามสิ่งใดมาจะบอกว่าถูกไหม

บอกถูก ถูก ถูก ถูกเพราะแข็งฝึกหัด แข็งประพฤติปฏิบัติ

การออกกำลังกายจะด้วยการวิ่ง การออกกำลังกายด้วยการเดิน การออกกำลังกายด้วย
การเล่นเครื่องออกกำลังกายอย่างใด มันก็คือการออกกำลังกายทั้งสิ้น แล้วคนมีवासนา
น้อยขนาดไหน

ถ้าคนมีवासนาเขาก็ไม่มีเวลาของเขา เขามีสถานที่ที่เขาจะไปออกกำลังกายของเขา คน
ที่ไม่มีवासนาก็ไม่มีเวลา แล้วสถานที่มันก็ไม่มี อยู่บนคอนโด อยู่บนก้อนเมฆนั่นนะ จะวิ่งก็ไปวิ่ง
บนดวงจันทร์นั่นนะ มันอยู่ที่वासนาของคนใจ

นี่คำถาม คำถามว่า ถ้าจิตของเราเวลากระทบสัมผัส เวลาเขามีความรู้ความเห็นอย่างนี้
ถูกไหม

มันก็ถูกของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น เพราะผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้นมันได้ไปรู้ไปเห็นขึ้นมา
นั่นคือความสามารถ มีความสามารถมากน้อยขนาดไหน เราก็ฝึกหัดของเราไป แต่อย่างอนใจ
ฝึกหัดบ่อยครั้งเข้าๆ มันจะมีความชำนาญมากขึ้น พอคนที่มีความชำนาญมันจะเห็นจุดอ่อน
เห็นความบกพร่องของตน

คนที่ไม่มี ความชำนาญนะ มันทำอะไรเสร็จมันยก ๒ นิ้วไป เก่ง เก่ง เก่ง แต่พอมาน
ตรวจสอบๆ เออ! ตรงนี้มันยังบกพร่อง ตรงนี้มันยังบกพร่อง ตรงนี้มันยังไม่สวยงามพอ ฝึกหัด
ให้ตรงที่มันขาดตกบกพร่องสมบูรณ์แบบขึ้นๆ เดี่ยวปัญญามันแตกไปนะ เออ! ภูไม่น่าถาม
หลวงพ่อดีเลย มันเด็กๆ ไปถามได้อย่างไร โง่ตายท่าเลย แต่ตอนนี้เก่งมาก เพราะมันเพิ่งเห็นใจ

ฉะนั้นบอกว่า ถูกใหม่

ถูก แต่ฝึกหัดของเราไป สิ่งที่ถูกแล้ว ฝึกหัดแล้วจับมันได้ แล้วพิจารณามันได้ แล้วแยกแยะมันได้

นี่ข้อที่ ๑. นะ ถ้ามันเป็นความสัมผัส มันคืออะไร เพราะมันเป็นสัญญาเดิม มันเป็นสัญญาเก่า แล้วมันเป็นกรรมเก่า กรรมใหม่

เวลากรรมเก่า กรรมใหม่ ในทางโลก สายมูนะ เขารู้ เขารู้ไปเห็นอดีตก่อน รู้ล่วงหน้า

สัญญาทั้งนั้นนะ นั่นเป็นเรื่องกรรมของสัตว์ เราไม่เชื่อ

เราเชื่อปัจจุบันนี้ เราเชื่อทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เรามีสติปัญญาของเรา เราจะฝึกหัดทำคุณงามความดีของเรา ถ้ามันจะขาดตกบกพร่องอะไรก็กรรมเก่าของเรา เวรกรรมของเรามันตอบสนอง ถ้าเรามีสติปัญญา เราก็พยายามทำความสมบูรณ์แบบของเราขึ้นมา ถ้ามันสมบูรณ์แบบขึ้นมา สิ่งที่เราทำสิ่งใดขึ้นมามันก็เป็นผลจากการกระทำของเรา จะดีจะชั่ว เราก็ทำของเรา ผิดพลาดอย่างไรเราก็แก้ไขของเราไป ใช้ชีวิตของเราให้เป็นปกติสุข ปกติสุขให้มันมีจริยนิสัยในการประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องกันไป

ถ้าต่อเนื่องไป ชีวิตเรา กุศลลา ธมฺมา ในอนาคตมันจะมีคุณงามความดี มันก็จะเป็นฐานที่เราทำอันนี้ไป มันจะเป็นความดีงาม

แล้วถ้าบอกว่า มันเป็นความทุกข์ อยากจะสิ้นกิเลส

ใช้คำว่า “สิ้นกิเลส” ก็โหมมากดดันตัวเองให้ตัวเองทุกข์ตัวเองอยาก ถ้ามันจะสิ้นกิเลสจริงๆ ให้มันสิ้นไปโดยการประพฤติปฏิบัติ ให้มันสิ้นจริงๆ เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตสิทฺฐิโก ชัดเจนในใจของตน นั่นจะเป็นประโยชน์กับตน จบ

“๒. ผมมีความสัมผัสว่า ปฏิสนธิวิญญาณมันเป็นตัวต้นเหตุ มันเป็นตัวการกระทำ”

นี่ก็สติปัญญาของตัวเอง ไม่มีปัญหา

ฝึกหัด เห็นใหม่ ขึ้นของในการทำวิจัยเขาไม่มีขอบเขต ในทางการวิจัยมันคิดได้ มันจินตนาการได้ มันทำของมันได้ นี่ก็เหมือนกัน ในชั้นเราศึกษา เราค้นคว้า เราศึกษาค้นคว้าไป

แต่ถ้ามันไปเห็นตัวจริง เห็นของจริงแล้วนะ อริยสังขมีหนึ่งเดียว ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ สมบูรณ์แบบ ถ้ามันสมบูรณ์แบบต่อนั้น มันถึงว่าการประพฤติปฏิบัติ ถึงที่สุดแห่งทุกข์

แต่ยังไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราชวนขวายเป็นเพราะวันเวลามันล่วงไปๆ ใจ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วถ้าชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตในปัจจุบันนี้เรามีศรัทธา ความเชื่อในพระพุทธศาสนา เราพยายามจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วถ้าสิ้นชีวิตนี้ไป เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ บุญและบาปมันจะพาเราไปเกิด แล้วถ้าไปเกิดแล้วนะ ไปเกิดในที่ใด สถานที่ใด มีความรู้ความเห็นอย่างไร เรายังไม่รู้ว่าเราจะเกิดในสถานะใด

ฉะนั้น สิ่งในปัจจุบันนี้ เรายึดชวนขวายในปัจจุบันนี้ เราไม่หวังพึ่งอนาคตที่มันจะเป็นไป เว้นไว้แต่เราทำของเราแล้วมันสุดความสามารถ แล้วมันถึงเวลาแล้วเราต้องสิ้นชีวิตนี้ไป นั่นเป็นกรรมของสัตว์

เราสร้างคุณงามความดีของเรา เราเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องกรรมดีและกรรมชั่ว ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าเราฝึกหัดของเรา เราพยายามฝึกมีการกระทำของเรา ทำเพื่อคุณงามความดีของเรา เราทำเพื่อให้จิตมันรู้แจ้ง

เวลาประพฤติปฏิบัติไป ขณะตนเอง ขณะตนเองสำคัญที่สุด

ขณะตนเองก็ขณะความรู้สึกนึกคิดทั้งหมด นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ

สิ่งที่ความรู้สึกนึกคิดนี้ ใจที่มันรู้มันรู้มันรู้มันรู้ ถ้าปัญญามันเท่าทันมันหยุดหมด หยุดหมดเลย หยุดหมดนั่นคือตัวจิต นั่นนะตัวสมาธิ แล้วฝึกหัดบ่อยครั้งเข้า เดี่ยวมันคิดอีกก็ตามมันอีก ถ้ามันพุทโธก็พุทโธต่อเนืองไป ถ้าเวลามันจับต้องได้ มันไปเห็นกิเลส เห็นสังขจะ เห็นความจริง นั่นมันจะมีเล่ห์มีกลของมันอีกนะ

เราประพฤติปฏิบัติไปเราว่าเราจะชำระล้างกิเลส เรามีสติปัญญาของเรา เรายึดว่ากิเลส มันจะอ่อนด้อยไป

ไม่ กิเลสมันหาที่หลบที่ซ่อน กิเลสมันสงวนตัวของมัน

สิ่งที่เหนียวแน่นที่สุดในโลกนี้ ที่ว่าของที่มันเหนียวแน่นคมกล้า ไม่มีอะไรเท่ากับกิเลส เพชรนิลจินดามันก็เป็นเพชรนิลจินดา ไม่มีชีวิตหรืออก แต่กิเลสนี้มันครอบงำเราไม่มีต้นไม่มีปลาย จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วก็อยู่ได้พญามารมันทั้งสิ้น คูมันเก่าแก่ขนาดไหน กิเลสมันเก่าแก่ที่มันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก มันเก่าแก่ขนาดไหน แล้วถึงเวลาแค่นี้ชีวิตนี้เราจะทำให้มันสิ้นไป

เฮ้ย! อย่าดูถูกอย่าดูแคลนกิเลสในใจนะ อย่าประมาทนะ ไข่สิ่งที่มันครอบงำชีวิต ตัวนั้นนะสำคัญที่สุด

ฉะนั้น แก่นของกิเลสมันเหนียวแน่น แก่นของกิเลสมันพลิกมันแปลง ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลายามว่าง มันมีความสุข อย่าประมาท เดียวก็ล้มกลิ้ง

แต่ถ้ามันมีความสุข ความสุขอย่างนี้แล้วเราพยายามรักษาของเรา แล้วเราชวนชวายของเรา เราปฏิบัติของเราไป ปฏิบัติของเราไป เพิ่มพูนของเราให้มันมีความชำนาญมากขึ้น

ถ้าชำนาญมากขึ้น ตทั้งหมดปหานคือปล่อยวาง ปล่อยวางมันมากขึ้น เวลามันสมมุจเจตปหาน มันประกาศกลางหัวใจเลย ตั้งแขนขาด ถ้าตั้งแขนขาด นั่นละกิเลสมันยุบยอบลง นั่นนะของจริง เวลาเป็นจริงมันจะเป็นจริงขึ้นมา ปัจจังตัง สันทิฏฐิโก

ถ้าเป็นจริงเป็นจริงขึ้นมาแล้วสาธุเลย สาธุอย่างเดียว แต่ถ้ามันยังต้องชวนชวาย ยังต้องมีการกระทำ เราทำของเราไป ทุกข์ยากไหม ทุกข์ เหนื่อยไหม เหนื่อย ก็เกิดเป็นคนใจ คนเราเขาจะดูคุณค่าของมนุษย์อยู่ที่ผลงาน อยู่ที่การทำงาน

นี่เหมือนกัน เราเกิดเป็นคน แล้วถ้ามันทำได้มันก็เป็นมนุษย์ ดีขึ้นมา แล้วถ้าเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ มันมหัศจรรย์ในใจของมันเองใจ มหัศจรรย์มาก แล้วมหัศจรรย์อยู่กับเราคนเดียว พุดอะไรออกไป บอก

“เฮ้ย! มึงมาตบหมท่านหรือ มึงจะมายิ่งใหญ่ได้อย่างไร ไม่มีใครยอมรับหรือ”

แล้วเราก็เหมือนกัน สิ่งที่เราเวลานั้นตทั้งหมด มันทนปล่อยๆ ก็เลยมันก็ยกตุต ยิงใหญ่หนัก เก่งนัก เดียวก็ล้มกลิ้ง พอมันชักเก่งนัก ล้มกลิ้งนัก เออ! ชักรู้ ไข่พอกเก่งๆ ภู่งมาหลายรอบแล้ว แล้วภู่งก็ล้มมาหลายทีแล้ว ต่อไปนี้ภู่งไม่ต้องอดเก่งแล้ว ภู่งเอาจริงๆ นี่แหละ สู้กับมันนี่ เวลามัน เป็นจริงเป็นจัง ไข่โฮ! มันเป็นของมันอย่างนั้นนะ

เวลาผู้ปฏิบัติไปถึงว่า พุฒนี้เพื่อไม่ให้ประมาทกับกิเลสในใจของตน อย่าประมาทเดินเล่อ เราหมั่นดูแล หมั่นรักษาของเราไป แล้วถ้ามันดีขึ้น มันจะดีขึ้น

ถึงมันจะดีขึ้นหรือไม่ดีขึ้น ในปัจจุบันนี้เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วเรา ได้ฝึกหัดปฏิบัตินี้มีคุณค่า แล้วถ้าปฏิบัติแล้วถ้ามันสงบ แล้วมันมีสติปัญญาเท่าทัน ความ สัมผัส ปฏิสนธิจิต ถ้ามันมีสติปัญญา นี่เป็นประโยชน์ ประโยชน์เพราะอะไร

ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติศึกษาๆ ซ้อมมันทั้งนั้นนะ แล้วนี่เราปฏิบัติ เราชักถูบๆ คลำๆ แล้ว เราได้ตัวมันใน

ถ้าปฏิบัติแล้วถ้าไม่สงบเลย ไม่ใช่สติปัญญาเลย มันก็แห้งแล้งเนาะ ปฏิบัติเกือบตาย ไม่ เห็นได้อะไรเลย แต่ปฏิบัติไปแล้วมันไปรู้ไปเห็นเข้า เออ!

เราเคยพูดบ่อย บอกว่า เวลาปฏิบัติเนะ เวลามันใช้สติปัญญาไป มันสนุกยิ่งกว่าเล่น เกมอีก ขนาดเล่นเกมมันยังติดเกมเลย ไข่นี้มันรู้มันเห็นของมันนะ

นี่ก็เหมือนกัน ปฏิบัติไปรู้ไปเห็นมันได้จับต้องได้ มันมีเหตุมีผลของมัน แล้วเวลาเรา ปฏิบัติไป งานที่ประเสริฐที่สุดคืองานในการชำระล้างกิเลสในใจของตน งานในการฝึกหัด ค้นคว้าจิตของตน แล้วฝึกหัดปฏิบัติให้มันเจริญองงาม เจริญก้าวหน้าไป

สิ่งใดที่เป็นสติปัญญาของเรา ถูกต้องไหม ถูก ถูก ถูก แต่ข้างหน้ายังอีกเยอะเลย อีก เยอะเลยนะ ฝึกหัดของเราไป ทำของเราให้มันต่อเนื่องไป นั่นจะเป็นประโยชน์กับการเกิดเป็น มนุษย์ จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๘๗. เรื่อง “สงสัยในเรื่องการภาวนาเจ้าคะ”

กราบนมัสการหลวงพ่อบ ขออนุญาตรบกวนสอบถามหลวงพ่อดังนี้เจ้าคะ คราวที่แล้วหนูมองแสงขณะภาวนา หลวงพ่อเทศน์ให้พุทโธและมีสติ หนูกลับมาที่พุทโธเหมือนเดิมเจ้าคะ ปรากฏว่ามีความสงบเย็นใจดีเจ้าคะ แต่นั่งไปสักพักพุทโธไม่ได้ หนูก็คิดว่าพุทโธไม่ได้ เพราะพุทโธจนพุทโธไม่ได้หรือกิเลสหลอกเอาอีก ก็เลยตั้งสติไว้ที่ที่เคยพุทโธ ขณะนั้นขาไม่ปวด มีเหน็บให้รู้บ้างแต่ไม่ทรมานเหมือนเคย ก็คิดว่าไม่ทรมาน นั่งต่อไปได้ ก็วางสติไว้ แต่ยังพุทโธไม่ได้ อยู่

สักพักสังเกตุความร้อนมันวูบวาบ ก็คิดว่าสงสัยธาตุไฟร้อน มองไปๆ ไม่สงบเลย ก็เลยวาง ตั้งสติไว้เหมือนเดิม แต่ก็ยังพุทโธไม่ได้ สักพักสังเกตุความร้อนหายไป แต่ตอนนี้จิตมันขยายออกใหญ่ขึ้น ก็มองแล้วคิดว่าใหญ่ไปถึงไหน สักพักก็วาง แล้วรู้สึกไม่สงบ มันก็เลยกลับมาเท่าเดิม

พยายามพุทโธอีกครั้ง กลับมาพุทโธได้ จิตสบายดี แต่ต้องไปธุระ เลยออกจากสมาธิ มองนาฬิกา นั่งนานที่สุดที่เคยนั่งมาเลยเจ้าคะ ตลอดเวลาที่นั่งไม่ทรมาน ลูกขึ้นก็เดินได้

นั่งภาวนาแบบนี้มีจุดไหนที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมอีกไหมเจ้าคะ พุทโธมันตี้อะหว่างทาง ก็กลัวจะโดนกิเลสหลอกเจ้าคะ น้อมกราบถวายหลวงพ่อบ

ตอบ : ใ้ที่ว่าพุทโธๆ จิตมันสว่างมันก็สว่าง คำว่า “สว่างหรือไม่สว่าง” เรานิ่งๆ ของเราอยู่

เราฝึกหัดนะ หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โธ หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โธ ต้องการความสงบ ถ้าจิตมันสงบ นั่นนะข้อเท็จจริง ศีล สมาธิ ปัญญา

สิ่งที่มันเดือดร้อนๆ มันเดือดร้อนเพราะความฟุ้งซ่าน สิ่งที่มันเดือดร้อน เดือดร้อนเพราะเราหลงไปในความคิด สิ่งที่เราเดือดร้อน เดือดร้อนเพราะกิเลสมันมาหลอกมาลวง

แต่โดยธรรมชาติของเรา เราเกิดเป็นมนุษย์ เราต้องมีหน้าที่การงานของเรา เวลาเราใช้สติปัญญาทำหน้าที่การงานของเรา นั่นไม่ใช่กิเลส เพราะมันเป็นหน้าที่การหาปัจจัยเลี้ยงชีพของเรา การเลี้ยงชีพ การทำหน้าที่การงานไม่ใช่กิเลส งานก็คืองาน การชวนชวาย งานก็คืองาน แต่เวลาเสร็จงานแล้วเราจะมานั่งภาวนานะ อันนี้เพราะเราจะไม่ให้มันคิดเลย เราจะหยุดคิด

เวลาหยุดคิดๆ ถ้ามันหยุดคิดมันก็รุ่มเย็นเป็นสุข ถ้าหยุดคิดมันก็มีหัตศจรรยแล้ว

เวลาคิดๆ เวลาที่มีสัญญาอารมณ์มันทุกข์มันยากนะ มันเหนียว ถ้าคิดเรื่องดีๆ มันก็มี
ความสุข พอใจ ถ้าคิดเรื่องกิเลส คิดเรื่องเลวร้าย มันก็มีทุกข์ แล้วใช้คิดดีมันน้อย ส่วน
ใหญ่มันคิดแต่เราผิดพลาด เราไม่ดี เราร้ายแปด เผาไฟตัวเองทั้งนั้นนะ จุดไฟเผาใจตัวเอง
ทั้งสิ้น ถ้ามันหยุดคิดมันก็มีความสุขแล้ว

ถ้ามันหยุดคิด แค่มันหยุดคิดให้มันสงบระงับ เราปฏิบัติเราต้องการตรงนี้ แล้วพอมัน
หยุดคิด เดียวก็คิดอีก ถ้าเป็นสมาธิเดี๋ยวก็คลายออก

เวลาเป็นสมาธิเกือบเป็นเกือบตาย นั่งอยู่ ๑๐ ครั้ง มันจะเป็นสักครั้งหนึ่งหรือไม่ ถ้ามัน
เป็นครั้งหนึ่ง นั่นนะฝั่งใจ แล้วอย่างนี้ นี่คือผลของการประพฤติปฏิบัติ ผลของการประพฤติ
ปฏิบัติคือเราพยายามฝึกหัดค้นคว้าหาใจของตน แล้วได้ใจของตนไป

ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีกายกับใจๆ
ทำหน้าที่การงานก็ใช้หัวใจ พลังงานนั้นแหละมันผ่านสมอง มันก็เป็นความคิด ความคิดเพื่อทำ
การทำงาน ทำงานนี้เพื่อหาเลี้ยงชีพ หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เลี้ยงปากเลี้ยงท้องมันก็ไปกว้าน
เอาฟันเอาไฟมาเผาตัวเองทั้งสิ้น

ความรู้สึกนึกคิดมันคิดเกิดจากจิต คิดเกิดจากจิต นี่ความคิด แล้วเวลาเราฝึกหัดให้มัน
หยุดได้ เวลามันหยุดได้ เห็นไหม

เวลาคน ทางการแพทย์ ถ้าไม่พักผ่อน ตาย ถ้าไม่ได้หลับไม่ได้นอน ตาย ใจที่มันอยู่ได้
อยู่ได้เพราะการหลับการนอน การพักการผ่อนนั้นนะ

แล้วเวลาจิตถ้ามันหยุดคิดๆ มันลึกซึ้ง มันดีงามกว่าพักผ่อนหลายเท่า แล้วมันพักผ่อน
แล้วมันส่วนพักผ่อนใช้ใหม่ แต่ที่มันไม่ใช่การพักผ่อน มันเป็นการมีสติ มีการฝึกหัด มีการปฏิบัติ
คือจิตรู้จิต จิตเห็นจิต จิตเข้าใจหัวใจของตน

เกิดมามีกายกับใจๆ แล้วกายเป็นอย่างไรวะ

กายก็เห็นอยู่นี่ เจ็บไข้ไปหาหมอ

ใจๆ ใจตอนนี้ไปหาจิตแพทย์

แล้วเวลามันจิตสงบๆ จิตค้นคว้าหาจิต แล้วจิตมันเจอ มันมหัศจรรย์ ใช้นิมหัตถ์ มหัตถ์ มหัตถ์แบบปฤชณคนหนา เราโง่งเง่าแต่่าตุ่น

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างกิเลสมาแล้ว ก็เอาจิตนี้แหละทำลายแก้ กิเลสของเรา ถ้าเอาจิตนี้แก้กิเลสของเรา ก็คือ สมาธิ ปัญญา

แต่เวลานั่งไปแล้วมันจะรู้มันรู้ มันเป็นอภิญญา อภิญญา สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ฤาษีชีไพรเขาทำมาก่อนหน้านี้ กภาพเทวิลเขาู้ดีกว่านี้ นี่พูดถึงจิตใจ

ถ้าเป็นฮินดู เป็นพราหมณ์ มันอวดตาว โอ้โฮ! ไปร้อยแปดพันเก้า เขาก็มหัศจรรย์ของเขา นั่นก็เป็นความเชื่อของเขา เป็นศาสนาศาสนาหนึ่ง

แต่พระพุทธศาสนาไม่ให้เชื่อมงคลตื่นข่าว ไม่ให้เชื่อนอกศาสนาพุทธ แล้วเวลาเชื่อ เชื่อ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วเวลาเราทำความสงบ นั่นแหละพุทธะ

เขาไปอินเดียกัน ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ที่พระพุทธเจ้าเกิด ตรัสรู้ ปฐมเทศนา ปรีนิพพาน

แต่เวลาพุทธโง่ๆ ชาวพุทธเราพุทธโง่ๆ จิตสงบ หยุดคิดนั่นแหละพุทธะ นั่นนะพระพุทธเจ้า ตัวเป็นๆ เลยละ เราไม่ต้องไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ เพื่อระลึกถึงพระพุทธเจ้า เราเฝ้าพระพุทธเจ้าตัวเป็นๆ องค์จริงๆ เลย แล้วกลางหัวอก พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนะ

ถ้าหยุดคิดนี่มันสำคัญไหม

แต่เวลาบอกว่า หยุดคิด หยุดคิดแล้วได้อะไร ทำไม่ต้องหยุดคิด แล้วหยุดเพื่ออะไร แล้วจะหยุดทำไม

โอ้ย! ถ้ามันถามนะ เยอะมาก แต่ถ้ามันทำเอง หยุดคิดนั่นแหละไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นแหละเห็นจิตของตน นั่นแหละสัมมาสมาธิ

ที่นี้บอกว่า พอนั่งไปครั้งก่อน พอนั่งไปแล้วมันมีแสงสว่าง

แล้วเราเปิด ใครมาๆ บอกว่าจิตสว่างๆ

มึงกลับบ้านมึงไปไป กูอยู่นี่พระอาทิตย์ขึ้นสว่างทั้งวันทั้งคืนเลย พระอาทิตย์ขึ้นสว่างสว่างจ้าเลยพระอาทิตย์ขึ้นนี่นะ

แสงสว่าง แสงมันมีชีวิตใหม่ แสงมีความรู้สึกใหม่ จิตคนต่างหาก แสงก็คือแสง แสงพลังงานนะ พระอาทิตย์นี่ โอ้โฮ! มีคุณค่ามาก โลกนี้สิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นก็เพราะแสงไง แสงสังเคราะห์ ไปไม้ เรื่องสิ่งมีชีวิต เรื่องพืช โอ้ย! มันเป็นสิ่งมีชีวิตที่เวียนว่ายตามวิฏฐะของมันไป มันสำคัญของมันนะ แล้วจิตล่ะ

ฉะนั้น ใ้ว่าสว่างๆ จิตมันรู้ แสงสว่างไม่ใช่สมาธิ สมาธิเป็นสมาธิ สมาธิคือจิตมันหยุดคิด แล้วมันส่งออกไปเห็นแสง มันส่งออกไปรู้

แล้วถ้ามันกลับมาที่ผู้รู้ แสงก็คือแสง แสงนี้ไง แสงพระอาทิตย์ไง แล้วเราก็นั่งอยู่นี่ไง เอ๊ย! แสงกับกูคนละเรื่องเว้ย

ใ้คนบอกสว่างหมดเลย แล้วจะบังคับ สว่างเป็นความดี

เราไปพระอาทิตย์กันใหม่ ละลายหมดเลย เราเข้าไปพระอาทิตย์กันไป ถ้าแสงสว่างมันดีไป เราไปพระอาทิตย์เลย เป็นจุมหมคนนะ

ฉะนั้น แสงสว่างนี้ถ้ามันสว่าง มันสว่างนั้น จะบอกว่า จะห้ามไม่ให้มันสว่างก็ไม่ได้ แสงสว่างหรือไม่สว่าง มันอยู่ที่จริตนิสัยของจิต จิตที่มีบุญมีบาปมีคุณสมบัติแตกต่างกัน

แต่ถ้าไปเห็นแสงๆ ก็เหมือนเราส่งออก ถ้าเห็นแสงๆ เรามีสติรู้ไว้ แบบว่าตั้งผู้รู้ไว้ อยู่กับผู้รู้ ไม่ให้มันส่งออก สมาธิมันจะเข้มแข็งขึ้น พลังงานจะสะสมดีขึ้น เหมือนโซลาร์เซลล์ แบตมันเต็ม ถ้ามันใช้งาน แบตก็หมด มึงออกไปเห็นแสง แล้วมึงก็ใช้พลังงานไป

ฉะนั้นว่า แสงสว่างๆ อู๊ย! สว่างหมดเลย

โทษนะ เราก็สว่าง สว่างกูก็รู้ กูก็เคยสว่าง แล้วกูไม่ให้มันไปสว่างก็ได้ กูคุมจิตกูได้ กูรักษาจิตกูเป็น

แสงสว่างเราก็รู้ เราก็เห็น แต่ปัญญามันไม่ใช่ เพียงแต่ว่ามันเป็นโหวหาร ภาษาจีนเขาเรียกว่าเหม่งแป๊ะ คือมันสว่างกระจ่างแจ้ง ความสว่างด้วยปัญญามันเข้าใจทะลุปรุโปร่ง เหมือนคนที่ไม่รู้แล้วมันรู้ขึ้นมา เขาบอกว่าเหม่งแป๊ะคือมันสว่างไสว มันปลอดโปร่ง มันปลอดโปร่งจากสติจากปัญญา

แต่เนื่อบอก แสงสว่างๆ

สมองทึบ ตาบอด แต่มันสว่างหรือ แล้วสว่างมันได้อะไร

นี่คำถามไง เพราะเขาถามบอกว่า ครั้งที่แล้วหนุมองเห็นแสงขณะที่ภาวนา หลวงพ่อก็เทศน์ให้พุทธโธๆ

ก็แสงสว่างมันจะหลุดออกให้เราส่งออกไป ฉะนั้น แสงสว่างที่มันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ โดยจิตนิสัย พอจิตสงบแล้วมันก็เห็นความสว่างไสว แต่ความสว่างไสว สิ่งที่สว่างไสวขนาดไหน มันก็ต้องมีผู้รู้เห็นสว่างไสว สิ่งที่มันสว่างไสวขนาดไหนมันมีของมันอยู่แล้ว แต่ผู้รู้ไม่ไปรู้ไม่ไปเห็น มันจะสว่างกับใคร แล้วใครจะเอาแสงสว่างมาถามกูวะ

ไอ้คนที่จะไปเอาแสงสว่างมาถามเรา มันต้องไปรู้ไปเห็นมันถึงเอามาถามเราใช่ไหม แล้วกูไม่เห็นไอ้แสงสว่างมันถามกูเลย มันมีแต่ธาตุรู้มันเอาแสงสว่างมาถามกูอยู่นี่

เราจะบอกว่า แสงสว่างมันก็คือแสงสว่าง มันเป็นธาตุอันหนึ่งเท่านั้นนะ แต่การภาวนาศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญาจะฝึกหัดให้เกิดขึ้นเป็นหรือเปล่า

นี่เห็นแสงสว่างไปก็ไปกับแสงสว่าง แล้วแสงสว่างมันฉายไปเห็นอะไรละ เห็นเงินก็เป็นเงิน เห็นทองก็เป็นทอง อ้าว! เห็นขี้ก็เป็นขี้ เห็นอะไรละ

แต่ถ้าปัญญา ทอง ถ้าเรามีสติมีปัญญา เราก็แสงสว่างทองได้ ถ้าเป็นเงิน เราทำคุณงามความดีขึ้นมาเราก็ได้เงิน ถ้าเป็นขี้ เราก็กินอาหารแล้วเราต้องขับถ่าย ถ้ามันเป็นปัญญา มันไม่เห็นตื่นเต้นกับเงิน ทอง ขี้เลย แต่ถ้าแสงมันพาไป เราโง่งเงาเต่าตุ่นไง

เห็นทองก็ เออ! ตาหูลุกเลย เห็นขี้ขยะแขยง นี่กิเลสทั้งนั้นนะ ความรู้สึกมันแบ่งแยกไปชอบหรือชัง ดีหรือชั่ว มันเป็นตัวค้นหาความทะยานอยากทั้งนั้น ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาไง

ฉะนั้น เพราะคำถามถามมาอย่างนี้ บอกว่า ครั้งที่แล้วไปเห็นแสงสว่าง หลวงพ่อให้ พุทฺโธฯ ตอนนีพุทฺโธฯ จนพุทฺโธไม่ได้

พุทฺโธไม่ได้มันก็เหมือนแสงสว่างนั้นแหละ พุทฺโธไม่ได้เพราะกิเลสมันพลิกมันแพลง แล้วเราก็ไม่มีสติปัญญาเท่าทันมัน เวลาพุทฺโธไม่ได้ พุทฺโธไม่ได้ก็ยังคงตามต้อยๆ ความไม่ได้นั้นไป

พุทฺโธไม่ได้ก็วาง แล้วก็พุทฺโธใหม่ มันก็พุทฺโธได้

แล้วถ้าพุทฺโธแล้วมันตื้อ

มันตื้อมันก็พลิกแพลงให้มันพุทฺโธได้

จะทำอะไรก็แล้วแต่ กิเลสมันขัดมันแย้งไปทุกวิธีการปฏิบัติ เพราะกิเลสมันมีอยู่กับเรา เราจะทำอะไรก็แล้วแต่ กิเลสมันจะขัดแย้งขัดขาน มันจะทำให้เราล้มลุกคลุกคลานทั้งนั้นนะ แล้วเราก็ต้องฝึกหัดปฏิบัติ จะตันทู่รัง จะปฏิบัติด้วยสติปัญญา จะพลิกจะแพลงอย่างไรเพื่อจะปฏิบัติแล้วให้ได้ผลไป

สรุป หลวงตาพระมหาบัวท่านสอนว่า “ปฏิบัติโง่อย่างกับหมาตาย”

เวลาปฏิบัติ มึงโง่กว่าหมาตายนะ หมามันนอนตายอยู่นั่นนะ มึงโง่กว่ามันอีก

ปฏิบัติก็ต้องมีอุบายสิ ปฏิบัติก็ต้องมีพลิกแพลงสิ แล้วพลิกแพลงมันก็อยู่ที่จริตนิสัย

ฉะนั้นจะบอกว่า พอมันพุทฺโธไปแล้วมันพุทฺโธไม่ได้ สังเกตแล้วมันวูบมันวาบ มันอะไร

แล้วเวลากิเลสมันหลอกเอ็งนะ แล้วใครจะเป็นกรรมการตัดสินล่ะ หลวงพ่อจะไปช่วยอะไรเอ็งได้ เพราะเอ็งนั่งปฏิบัติอยู่บ้านเอ็งนะ

เราก็ต้องฝึกหัดสติปัญญาเราขึ้นมา ถ้ามันฝึกหัดสติปัญญาขึ้นมามันก็จะดีขึ้น ถ้ามันฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันก็อยู่ที่เวรกรรมของสัตว์

“ไอ้โฮ! ปฏิบัติมาขนาดนี้แล้ว ปฏิบัติมาตั้งนานแล้ว เลิกดีกว่า ปฏิบัติแล้วเรวาวสนาน้อย”

มันก็เป็นอย่างนี้แหละ เราถึงได้พิมพ์หนังสือประวัติครูบาอาจารย์ ที่ทำอยู่นี้เพราะอะไร เพราะในอภิธรรม พระอรหันต์อย่างน้อยต้องสร้างบุญกุศลมาแสนกัป

คำว่า “สร้างมาแสนกัป” แล้วไปดูประวัติหลวงปู่แหวนสิ ประวัติหลวงปู่แหวน หลวงปู่ชอบ ตอนเด็กๆ ตอนเกิดมาพ่อแม่เสียชีวิต ไม่รู้จะไปอยู่กับใคร เด็ก ๒ ขวบ ๓ ขวบ ไม่มีใครเลี้ยง ญาติก็โยนกันไปก็โยนกันมา เด็กมันก็ไปอาศัยอยู่วัด วัดก็ส่งไปเรียนที่อุบลฯ จากอุบลฯ เติบโตขึ้นมาบวชเณรบวชพระ แล้วมาสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นหลวงปู่แหวนนะ

หลวงปู่แหวน หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ลี ไปอ่านประวัติสิ ตอนเกิดมาพ่อแม่ยากจน พ่อแม่เลิกกัน พ่อแม่ตายทิ้งเป็นเด็กอนาถา ไม่มีใครเลี้ยงดู แต่ท่านก็ฝึกหัดปฏิบัติของท่านมาจนท่านเป็นพระอรหันต์นะ

ฉะนั้น พอย้อนกลับไปในตำรา พระอรหันต์ต้องสร้างบุญญานิกการมาแสนกัป พอแสนกัป จิตใจมันไม่หวั่นไหวไง จิตใจมันมีสัจจะ มันพูดจริงทำจริง พูดคำไหนเป็นคำนั้น พูดจาตรงไปตรงมา เพราะเขาสร้างบุญญานิกการของเขา

ไอ้ของเราล้มลุกคลุกคลาน ปฏิบัติหน่อยแล้วจะให้มีคนคอยพัด คอยปูพรมให้เดินอย่างนี้ มันต่างกันเยอะ มันต่างกันที่จิตนิสัย มันต่างกันการที่สร้างสมบุญญานิกการมา

ถ้าสร้างสมบุญญานิกการมานะ มันเดินหน้า มันพยายามของมัน เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราก็เห็นๆ อยู่นี่ กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เราไม่มีครูบาอาจารย์ที่เป็นหัวหอก

หลวงปู่มันเป็นหัวหอกพาประพฤติปฏิบัติมาจนประสบความสำเร็จ เอาสัจจะเอาความจริงในหัวใจของท่านมาอบรมบ่มเพาะธรรมทายาทๆ

นี่เราฝึกหัด เรามีการกระทำนั้นก็เพื่อจิตของเรา เพื่อผลงานของเรา เพื่อผลประโยชน์กับจิตดวงนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ๆ เราก็เอาสัจธรรม เอาธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประพฤติปฏิบัติให้มันเป็นความจริง เป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาจากหัวใจของเรา เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันทิฏฐิโก มหัตศรรยๆ จบในใจของตน มันปัจเจกตั้ง สันทิฏฐิโก

ชนะกิเลสในใจของตนประเสริฐที่สุด แล้วชนะแล้วเพื่อใจของตน

ฉะนั้น ใจแสงสว่าง ใจพุทธโฆไม่ได้อะไรนี้

หญ้าปากคอกทั้งนั้นนะ แต่ก็ฝึกหัดไป ปฏิบัติไป ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

ฉะนั้น ที่พูดนี้เพราะว่าฟังจนเบื่อ

“สว่างไสว สว่างไสว”

บ้านมิ่งเปิดไฟมันก็สว่าง กลางวันพอพระอาทิตย์ขึ้น เทียงนี่ยิ่งสว่างจ้าเลย ๔๐ ๔๕ องศา พอบ่ายๆ ไป พอตตอนเย็นไปมันก็สว่างอยู่ แต่อุณหภูมิก็ลดลง เดี่ยวพุงนี่อีกแล้ว ๔๐ สว่าง ต่อกหาที่ร่ม สว่าง

ศีล สมาธิ ปัญญา ปัญญา ปัญญา มันจะเกิดอย่างไร แล้วภาวนามยปัญญานั้นอีกเรื่องหนึ่ง

ใจแสงสว่างๆ มันล่อมันหลอกให้เหลวไหลทั้งนั้นนะ จมปลักอยู่กับกิเลสของตน แล้วยังมาคุยโม้เรื่องการปฏิบัติอีก เศร้า จบ

ถาม : ข้อ ๒๙๘๘. เรื่อง “กรุณาส่งไฟล์อีบุ๊กในเว็บไซต์ ประวัติของหลวงตาพระมหาบัว”

เรียนเจ้าหน้าที่มูลนิธิที่เคารพ กรุณาส่งประวัติพระมหาบัว เหตุด้วยเผยแพร่ในห้องสมุดรบกวนส่ง

ตอบ : ใจกรณีนี้ อีบุ๊กที่ให้เขาศึกษาค้นคว้า ก็ศึกษาค้นคว้าเพื่อการให้ธรรมเป็นทาน ให้คนที่เขาฝึกหัดปฏิบัติเขาอยากได้ของเขา แต่เรื่องที่จะส่งให้โดยเฉพาะ เราไม่อนุญาต เราไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ทำ เจ้าหน้าที่ต้องขออนุญาตจากเราก่อน จะทำสิ่งใดเจ้าหน้าที่เขาเป็นผู้ดูแล เป็นผู้ดูแลเว็บไซต์นั้น แล้วจะทำสิ่งใดเขาต้องขออนุญาตจากเรา แล้วถ้าจะส่งให้ เราไม่อนุญาต

มีคนขอมาหลายๆ เจ้าแล้ว เราไม่อนุญาต แต่เราให้เขามาศึกษาค้นคว้า ให้เพื่อเป็นประโยชน์กับเขา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า เช่น กรณีขอหนังสือ ไฟล์อีบุ๊กต่างๆ เราให้เป็นทาน แต่ถ้าเอาไปแล้วมันกระจายต่อไป มันจะมีการเปลี่ยนแปลง มันจะมีสิ่งใดก็แล้วแต่ เราจะรักษาของเราไว้

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า จะเรียนขอไฟล์อีบุ๊กในเว็บไซต์

เราไม่อนุญาต เราไม่ให้เอาไปเป็นสาธารณะ เราไว้ให้เป็นลิขสิทธิ์ของมูลนิธิ ถ้าศึกษาค้นคว้า ได้ ถ้าจะให้ส่งไปเป็นคนไปเผยแพร่ ไม่ได้ เราไม่อนุญาต

เราอนุญาตเพราะเราเป็นผู้ดูแล แล้วเราต้องการให้มันคงเส้นคงวา ให้มันเสมอดิ้นเสมอ ปลาย ไม่ให้มันออกไปแล้วอีลุ่มๆ แฉก แล้วคนเอาไปต่อเนืองไปๆ จะเอาไปทางวิชาการ มันเป็นการวิจัย มันทำเพื่อผลประโยชน์ ขอเชิญตามสบาย

แต่ของเรา เราให้ธรรมเป็นทาน แล้วเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ในการประพฤติปฏิบัติ แล้วเทียบเคียงเอา จะเป็นประโยชน์ได้มากได้น้อยขนาดไหน มันอยู่ในร่องในรอยในพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ในสัจจะ อยู่ในความจริง ไม่อยู่ในกระแสสังคม อยู่ในกระแสโลก

แล้วเวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านสอนใจ โลกามิส เรื่องโลก แล้วพอกระจายเป็นเรื่องโลก “มันเป็นวิชาการ มันจะเป็นประโยชน์” มันจะเป็นอะไร แล้วสุดท้ายแล้วแหลก ไม่มีอะไรเหลือเลย

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ นะ จิตใจต้องเป็นธรรมก่อน จิตใจเป็นธรรมแล้วศึกษาค้นคว้า ศึกษาด้วยความเคารพ ความไม่รู้เก็บไว้ในใจนี้ แล้วถ้าศึกษา ถ้ามันรู้เข้าเห็นเข้า ดีขึ้น มันจะพัฒนาตัวมันเอง

ปัจจุัตตัง สันติภุมฺมิกง อังคฺสมเดจฺพระสมฺมาสัมพุทฺธเจ้าปรารธนา รือ สัตว์ชนสัตว์ รือ หัวใจของสัตว์โลก ไม่ใช่ รือ ด้วยโลกามิส รือ ด้วยการประชาสัมพันธ์ รือ ด้วยการยินยอม จบ